

Recitalul

Din gama destul de variată, nu însă epuizată, a felurilor de spectacole ce se practică în ultima vreme pe scenele teatrelor noastre, a fost „uitat“ (de fapt „trecut pe linie moartă“) recitalul de poezie, mai precis spectacolul de versuri (rareori, din păcate, de versuri și proză dramatică), închinat, cu adresă specială, unei idei, unei circumstanțe anume, unei aniversări. Când și când, genul este repus în circulație, la date festive, strict cu scopul de a acoperi omagial momentul. Numai că asemenea gen de spectacol — mobil, generos, precis, mobilizator — este în măsură să ofere mai mult decît atîta. Capacitățile dramatice ale recitalului dau teatrelor puțința de a fi la zi cu evenimentele, de a fi „operative“, de a fi „vii“, și eficace în militarea pentru marile idei ce preocupă viața și societatea noastră. Mă gîndesc, afirmînd aceasta, și la disputa ce animă în momentul de față oamenii de teatru (bineînțeles, alături de încă o sută altele), în legătură cu o necesară revitalizare a publicului de teatru, cu mijloacele ce s-ar cuveni folosite pentru a spori numărul de spectatori ; printre altele, dacă trebuie sau nu să se deplaseze teatrele cu spectacolele lor în fabrici, uzine, instituții ?

Personal cred că transplantarea unor spectacole de mare anvergură, cu distribuții numeroase, cu tehnicitate prea complicată, nu e recomandabilă, pentru că ar fi inoperantă ; spațiile scenice și tehnica pusă la dispoziție în incinta întreprinderilor, pretind o prealabilă „adaptare“ corespunzătoare ; ceea ce înseamnă în fond a se renunța ba la una, ba la alta din laturile și virtuțile structurale ale spectacolului respectiv. S-ar promova astfel, peste voința teatrului, condiții de improvisație, de natură nu numai a mutila un fapt de artă dar și, mai ales, de natură a produce asupra publicului efecte contrare celor scontate. În schimb, recitalul îmi apare ca formula cea mai indicată unui spectacol menit a fi reprezentat în mijlocul spectatorilor — muncitorii, la ei acasă. Prin caracterul lui „deschis“, „maleabil“, recitalul este, într-o anumită privință, preferabil unei lucrări dramatice gîndite pe o temă dată. El poate răspunde nemijlocit — dar nu sacrificînd cerințele artistice, teatrale — unor cerințe circumstanțiale : marcarea unui eveniment politic, național de răsunet ; evocarea aniversară a unui moment ori a unei personalități din trecutul cultural sau de luptă al poporului ; însuflețirea maselor în opera de construcție (deschiderea unor noi obiective industriale sau a unui mare șantier al tineretului) etc.

Ca să-și atingă scopul, cu succes, recitalul ar trebui să țină seama de o serie de condițiuni. Îmi permit să amintesc cîteva :

— textele folosite să fie de cea mai certă valoare artistică-literară, de cea mai puternică forță emoțională-politică ;

— ca recitalul propriu-zis, să nu conțină numai versuri, ci să înglobeze și lucrări sau fragmente dramatice. Spectatorul va putea astfel să se bucure nu doar de frumusețea unor lecturi de versuri, dar și a unor înscenări (de ansamblu) efectiv teatrale ;

— recitalul să fie conceput și construit ca un spectacol modern, simplu, de adincimc ; ceea ce, firește, nu înseamnă nici simplist, de o factură artistică mediocră, nici abstract, abscons, sofisticat, ci să fie însuflețit de un autentic și sănătos spirit militant politic, de o reală capacitate de a comunica și stîrni emoții ;

— să aibă în distribuție valori actoricești necontestate, de prestigiu, pentru ca odată mai mult, să fie sigur de o pondere înaltă calitativă și în același timp, să fie atrăgător ;

— să se ferească a face din contribuțiile altor factori artistici, — muzică, dans, proiecții etc. — surse de diversiune ori de îngreunare a receptării conținutului tematic al spectacolului.

Pledoarile pentru recital sau pur și simplu reamintirea unor lucruri știute ? Nu asta este important ! Ceea ce interesează este măsura în care adoptarea lui ca gen specific, de către teatre, își vădește utilitatea. Interesant este și faptul că, poate, nu întîmplător, o serie de teatre și-au și îmbogățit repertoriul cu scenarii destinate acestui gen de spectacol. Teatrul de comedie, cu „Întîlniri și recital de poezie umoristică românească“ ; Teatrul „Nottara“, cu „Dialog...“ ; Teatrul Național „I. L. Caragiale“, cu „Primii noștri poeți“ ; Teatrul „Bulandra“ cu „Festival de poezie“. Să adăugăm acestora recitalurile închinat în mod deosebit aniversării semicentenarului U.T.C. „File de istorie“ de Nicolae Tăutu, (la Teatrul „Bulandra“), „De viață, de dragoste“ (la Teatrul „Giulești“)...

Să sperăm ca fenomenul să nu fie doar conjunctural.